

ALBERT
SÁNCHEZ PIÑOL

FUNGUS

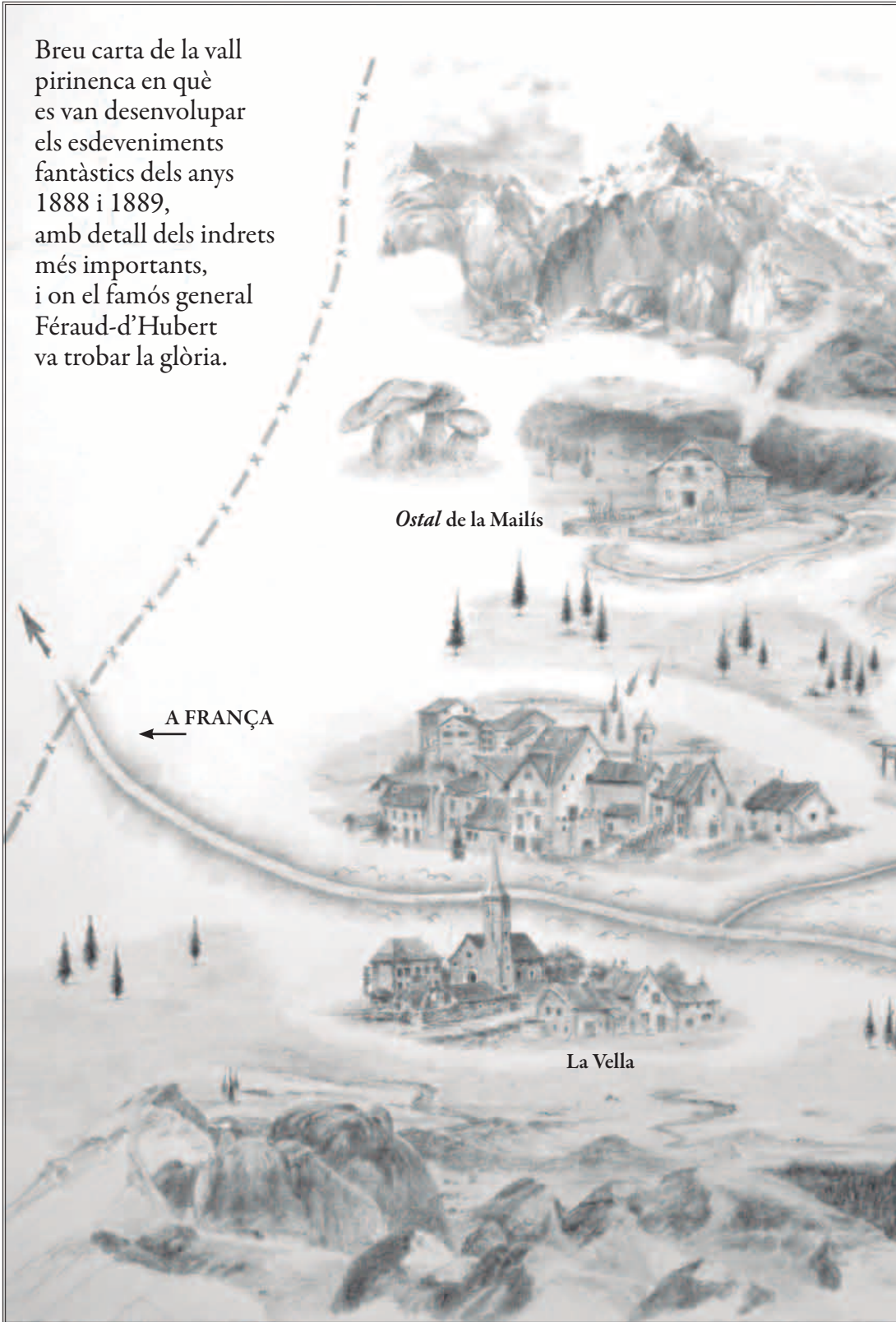
El rei dels Pirineus

Il·lustracions de Quim Hereu

La Campana

Breu carta de la vall
pirinenca en què
es van desenvolupar
els esdeveniments
fantàstics dels anys
1888 i 1889,
amb detall dels indrets
més importants,
i on el famós general
Féraud-d'Hubert
va trobar la glòria.

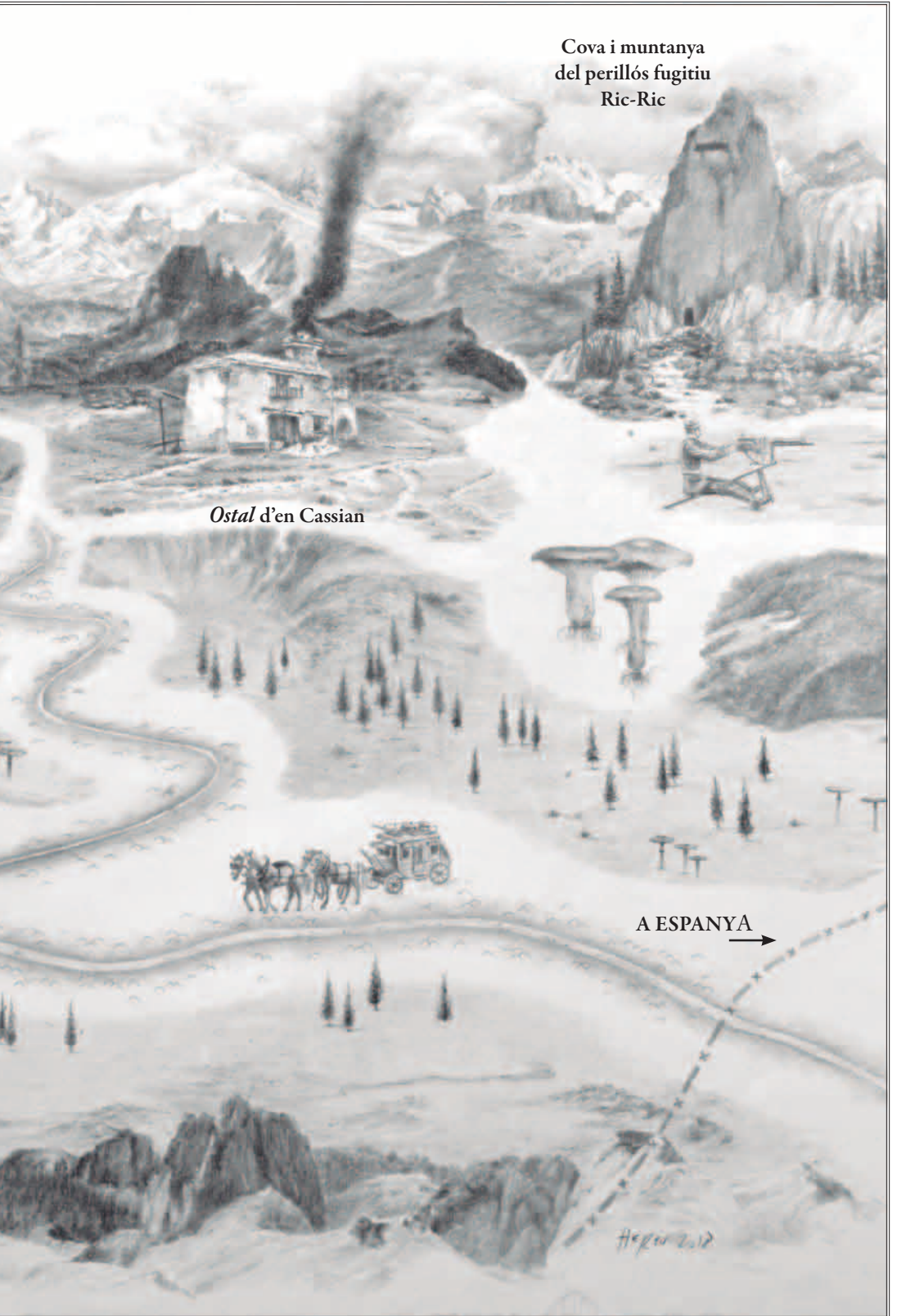

Cova i muntanya
del perillós fugitiu
Ric-Ric

Ostal d'en Cassian

A ESPANYA →

Hesper 2012

1a edició: novembre del 2018

© Albert Sánchez Piñol, 2018

© La Campana llibres, S.L.

Avenir, 49, baixos, 08021 Barcelona

Tel.: 93 453 16 65

info@lacampanaeditorial.com

www.lacampanaeditorial.com

Disseny de la coberta: Núria Tremoleda. La Campana / Penguin House Grupo Editorial

Lettering: Iván Castro

Disseny de les lletres capitulars: Pepe Medina

Il·lustracions de l'interior i coberta: Quim Hereu

ISBN: 978-84-16863-49-5

Dipòsit legal: B. 23.761 - 2018

Fotocomposició: EdiGestió (Barcelona)

Imprès a Romanyà Valls. Capellades (Barcelona)

«La gent comuna no és conscient del poder que té»

Joan Brossa

«El mal no existeix; només existeix el Poder»

Í N D E X

PRIMERA PART 11

- I. En Ric-Ric, fugitiu i anarquista, es perd pels Pirineus, on descobreix una natura salvatge i una humanitat cruel. 13
- II. En Ric-Ric desperta accidentalment un monstre adormit des de temps immemorials. 23
- III. El despòtic Cassian mor per un rampell d'en Ric-Ric. 35
- IV. El monstre borni i en Ric-Ric estableixen unes relacions d'allò més peculiars. 45
- V. Grotesques temptatives d'en Ric-Ric per escampar l'Ideal anarquista amb quatre monstres com a avantguarda revolucionària. 57
- VI. Infructuós i desventurat esforç de la Mailís perquè en Ric-Ric es desfaci dels monstres, que bateja com a «fungus». 77
- VII. Acaçat per la infame Guàrdia Civil espanyola, en Ric-Ric recluta un portentós exèrcit de fungus. 89

SEGONA PART 105

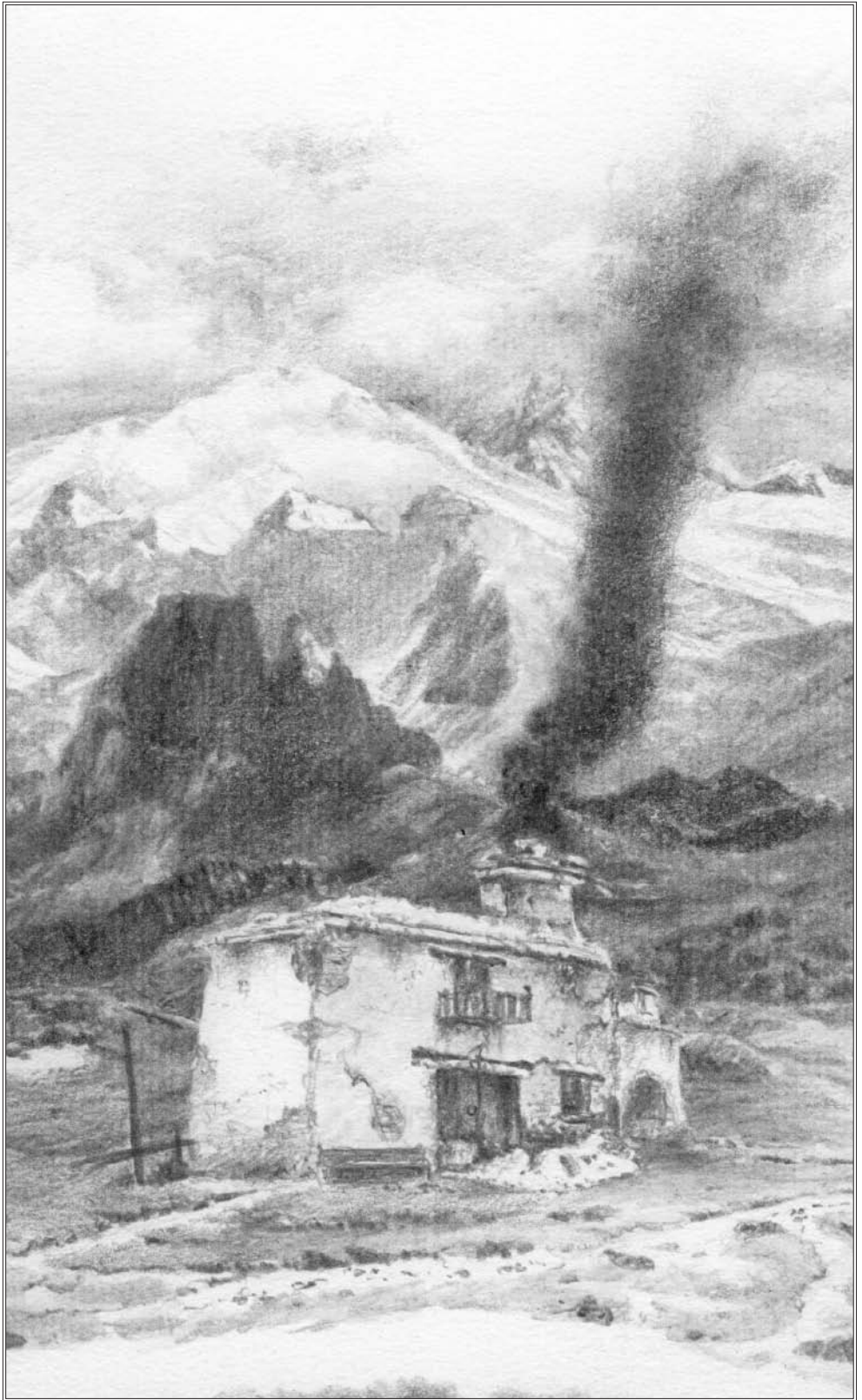
- VIII. Dirigit pel sensible però turmentat Antonio Ordóñez, l'exèrcit espanyol inicia els preparatius per tal d'exterminar la raça fúngica. 109
- IX. Testimonis militars molt fiables corroboren que els fungus han iniciat la singular obra de buidar una muntanya sencera per dins, amb el propòsit de convertir-la en cau de totes les abominacions. 121

X.	Fungus i militars es preparen per al combat definitiu. En Ric-Ric topa casualment amb l'exèrcit i dedica insults molt ofensius al president del govern espanyol, Práxedes Sagasta. Es fan paleses les mancances dels fungus, que els impedeixen entendre el pla de batalla. El desastre és imminent.	139
XI.	La Gran Batalla. Heroic comportament del Borni i el Petitó. L'Antonio Ordóñez descobreix on rau l'autèntic Poder.	155
XII.	El malvat Cassian, que no era mort, descobreix amb profunda consternació que en Ric-Ric s'ha fet amb el Poder i decideix venjar-se'n. Al capdavant d'una hòrrida tropa de fungus, en Ric-Ric ataca la Vella amb ferocitat infinita.	171
XIII.	Incommensurable tragèdia del Borni, a qui les circumstàncies empenyen a assassinar l'adorable fill de la Mailís, l'Alban.	183
XIV.	Perspicàcia i perspectiva de la Mailís.	191
XV.	En Ric-Ric perd l'únic fungus pel qual sentia un afecte sincer. També perd la Mailís a causa d'una paradoxa: segresta la seva estimada perquè l'estima, i ella deixa d'estimar-lo perquè l'ha segrestat.	201
XVI.	Insofrible captiveri de la Mailís, reclosa entre centenars de monstres abominables i un pretendent que detesta.	217
XVII.	L'ínfim i l'infinit.	233

TERCERA PART 247

XVIII.	Entra en escena l'Eusebi Estribill, fotògraf obsedit a fer la fotografia més memorable de tots els temps, i que sense pretendre-ho tindrà un paper decisiu en el destí de la raça fúngica.	249
--------	--	-----

XIX. L'Eusebi Estribill és conduït sense saber-ho a la Muntanya Foradada, on descobreix, amb infinit horror, que en Ric-Ric també hi és, i que capitaneja una horda monstruosa.	263
XX. Últim retrat i mort de l'Eusebi Estribill.	275
XXI. Mobilització de l'exèrcit francès. El dirigeix Auguste Féraud, general de brigada universalment conegut pel mal ànim i l'extrema crueltat.	285
XXII. Tristíssim i desolador final de la Mailís a la Muntanya Foradada.	291
XXIII. Ferocitat d'en Féraud, que assassina i decapita tots els fungus que s'interposen entre ell i la Muntanya Foradada. Els fungus prenen la suprema decisió d'alliberar el Borni del seu ostracisme.	301
XXIV. Gravíssimes discrepàncies entre el Petitó i el Borni. La Mailís, desesperada per trobar l'Alban, s'interposa entre l'exèrcit francès i els fungus, amb el risc de ser ferida o morta per qualsevol dels dos bàndols.	309
XXV. Tal com era de preveure, l'exèrcit francès venç els fungus. Gran hecatombe fúngica. Ignominiós comportament del Petitó, que es deshonra fugint.	321
XXVI. Final d'aquesta raríssima i extraordinària història, en què s'ha narrat com va aparèixer la raça fúngica, la seva submissió inicial als humans i la seva revolta posterior · Es consuma el mesquí destí d'en Ric-Ric · En l'últim sospir, el Petitó descobreix l'autèntic amagatall del Poder.	335

PRIMERA PART

Havia nascut l'any 888 i era el guerrer més formidable del regne dels francs. Es deia Filis Mundi, així que tothom va acabar anomenant-lo Filomè. Va matar sarraïns al sud, saxons als pantans i vikings a la costa. Un dia Filomè va preguntar al rei Lluís III, «El Cec»: «Rei meu, ¿on rau el Poder sobre els homes?» El rei, que no era cec, es va mirar les mans i li va dir: «Jo soc monarca, en efecte, però l'essència del Poder està feta d'una substància tan etèria que ningú sap on s'amaga.» I des d'aquell dia Filomè va dedicar la seva vida a buscar el Poder. Un eremita ortodox li va dir: «El Poder s'amaga a la muntanya més alta.» Un mag oriental li va dir: «El Poder surt d'unes llavors diminutes.» I un savi jueu li va dir: «El Poder espera a la cova més fonda.» I després d'escoltar el mag, l'eremita i el savi, Filomè es va deixar morir de consumpció, perquè ni el guerrer més formidable podia resoldre un enigma que s'amaga a la cova més fonda, al cim més alt, i al mateix temps és una llavor diminuta.

I

EN RIC-RIC, FUGITIU I ANARQUISTA, ES PERD PELS PIRINEUS, ON DESCOBREIX UNA NATURA SALVATGE I UNA HUMANITAT CRUEL.

L'any 1888 tots els que volien travessar aquella muralla de cims anomenada Pirineus ho feien per una vall estreta, al mig de la qual hi havia una solitària població anomenada la Vella. Els habitants de la Vella eren gent bona i humil, però entre ells també hi havia un altre gènere d'individus: els que preferien el lucre a la llei, els que feien camins de muntanya per evitar fronteres i aranzels, i a qui tothom anomenava els «muscats» pel color de la seva barretina, d'un violeta fosc.

La barretina musca els identificava. Algunes gorres musques feien vuit pams. Si calia s'emprava com a corda o cinturó; o com a sarró, quan no hi havia sacs. Farcida de grava, es convertia en una porra silenciosa. Però per sobre de tot era un codi. Si algú la duia doblegada enrere, allò volia dir que el seu portador tenia blat per vendre. Doblegada a l'esquerra, que venia utensilis; i a la dreta, armes. Un nus significava que l'amo de la musca havia matat un home; dos nusos, dos homes o més. Una barretina amb una branqueta de romaní lligada era una advertència: «Perill, la Guàrdia Civil ronda a prop.» Els muscats compartien interessos i supersticions, i, com passa amb els pescadors, consideraven que durant els seus viatges transfronterers s'havia d'evitar la presència de dones, que duïen malastrugança. Bevien quantitats inversemblants de *vincaud*, un vi barrejat amb herbes que se servia molt calent, i quan el *vincaud* els pujava als ulls podien matar un home amb la mateixa indiferència que escapçaven un conill. No eren bona gent.

Els muscats duïen paquets de contraban de vint-i-cinc quilos lli-

gats a l'esquena. Amb aquella càrrega, muntanya amunt, era impossible fer el trajecte entre Espanya i França sense passar una nit fora, en un refugi. Per això tots els muscats de la Vella coneixien la casa d'en Cassian. O, com deien en el seu idioma, l'*ostal* d'en Cassian.

El 1888, mil anys després que nasqués Filomè, als cims dels Pirineus orientals hi vivia un home que afirmava ser un descendent directe del gran guerrer. Es deia Cassian, i del seu primitiu avantpassat n'havia heretat l'alçada poderosa, la barba vermella i les celles encara més vermelles. Els cabells rojos en retirada, era d'aquells homes que llueixen la calvície com un atribut. Per compensar-la s'havia deixat créixer unes patilles llargues que empalmaven amb uns bigotis ataronjats que destacaven sobre el mentó pelat. Governava el seu *ostal* com si fos un reialme amagat amunt, molt amunt de la muntanya, al bell mig d'un petit prat d'herbotes trepitjades pels muscats. La presència humana s'anunciava per la degradació de l'entorn: l'*ostal* estava envoltat de restes; ferradures velles i quincalles rovellades, ossos de bestiar mort mig enterrats i detritus de tota mena.

L'edifici era un rectangle amb el sostre de pissarra negra. A l'interior, una de les parets estava recorreguda per una barra llardosa, sostinguda per barrils vells i feta de fusta sense polir, de la qual penjaven uns faldons d'arpillera. La barra estava pigada de petits clots, on reposaven cadàvers de mosques que havien patit una agonia horrible, submergides en tolls de la beguda de la vall: el *vincaud*. Al fons hi havia la llar de foc. Una boca enorme i fumada, amb tres ganxos de ferro ennegrit dels quals penjaven grans olles, bàrbares i panxudes.

Els muscats no tenien amics. I amb tot, de vegades, en Cassian es confiava a algun dels seus hostes: «¿Vols saber una cosa?», li deia. «Jo soc el descendent de Filomè, el gran guerrer franc, i algun dia trobaré el Poder, que s'amaga molt a prop d'aquí, per alguna banda.»

En Ric-Ric va irrompre a l'*ostal* d'en Cassian un capvespre, la tardor d'aquell any de 1888. Va entrar-hi amb aquells ullets i aquelles celles

negres; va entrar-hi amb aquells cabells llargs, com de Jesús a la creu, i a ningú, ni a en Cassian ni als muscats, se li va acudir pensar que aquell home tan petit canviaria la seva existència. A ningú se li va acudir que fins i tot transformaria els Pirineus i el món sencer. Ningú va pensar una cosa així. I amb raó. Quina estampa. No s'havia vist mai ningú tan poc preparat per a la muntanya. Sabates de ciutat, un abric negre atrotinat i ratat, i un barret de bombí tan negre com la barba i els bigotis. Era un individu rabassut, el tòrax ample, els braços i les cames una mica curts però forts. Era tot ell una mica desmanegat, una mica ridícul: amb un ull mirava com una guineu, amb l'altre com una gallina. Va entrar i es va asseure davant de la llar de foc, tremolant de fred i abraçant-se tot ell com si el seu cos fos una closca.

En Cassian li va fer saber que allò no era cap hotel, sinó un amagatall; un lloc clandestí on només hi recalaven els contrabandistes. Si volia passar-hi la nit hauria de pagar tres rals. Però l'homenet no en tenia ni un. Aleshores un vell muscat va alçar la veu: «Pots comptar que és un confident.» I un altre, que mastegava un gran formatge, li va preguntar: «¿Qui t'envia? ¿La policia espanyola o la francesa?» En Cassian va preguntar a tothom: «¿Què n'he de fer?» I els muscats, amb la naturalitat de qui pregunta una adreça pel carrer, van contestar: «Gola, gola.»

En Cassian va treure una arma de sota el taulell. Un carlí camí de l'exili li havia pagat l'estada amb aquell revòlver, anys enrere. Era una bona arma, un Lefauchaux model 1863. A la culata hi posava: «*fábrica de Oviedo*». En Cassian va carregar les sis bales al tambor i va fer que en Ric-Ric l'acompanyés a punta de pistola, *ostal* enfora.

Van fer dues-centes passes, el canó del Lefauchaux clavat als ronyons d'en Ric-Ric, fins que van arribar a la vora d'una gola. Allà, al cim del món, era més fàcil matar, perquè allà dalt l'oblit substituïa la violència: es despenyava un home, i la natura simplement el xuclava com si no hagués existit mai. Era costum llançar les víctimes a goles, que no eren exactament barrancs, sinó esquerdes abismals. Els muscats deien que les goles dels Pirineus estaven tan farcides de cadàvers que qualsevol dia els ossos desbordarien les fondàries.

En Cassian va fer que en Ric-Ric s'aturés davant d'una d'aquestes goles, un forat que s'obria a terra com un pou però amb una boca que no era rodona, sinó estreta i allargassada com el somriure d'un dimoni. No s'hi veia el fons. Quan en Ric-Ric va ser entre la gola i l'arma, en Cassian encara hi va insistir:

—Paga els tres rals i et deixaré marxar.

En Ric-Ric va caure de genolls, somicant, i es va confessar: fugia de la llei perquè era un revolucionari de l'ideal àcrata. Quan el duien a comisaria l'estovaven amb una barra de ferro. «Riu, riu» li deien, «a veure si rius, ara». I ell, esbojarrat, sempre contestava: «Ric, ric!» D'aquí li venia el nom. Però aquell any de 1888 Barcelona era seu d'una Exposició Universal. L'autoritat volia netejar la ciutat de xusma, hi havia més policia que mai, i ell, fart de pallisses, havia fugit de l'urbs. Però ja no podia anar més lluny: a l'altra banda de la frontera també hi havia polis i jutges. Va acabar amb un patètic «No em lliuris als reaccionaris, *compañero*».

En Cassian tenia bon criteri per jutjar els homes i va dir-se que si aquell individu era un revolucionari, ho devia ser de tercera o quarta fila: no, definitivament en Ric-Ric només era un pocapena que havia arribat al seu *ostal* per pur atzar, perquè a la muntanya, com a la mar, hi ha naufrags. No el va engolar. Va enfundar l'arma i va dur-lo a un altre lloc, no gaire lluny de l'*ostal*: la base d'una muntanya.

En Cassian i en Ric-Ric van entrar en una mena de passadís de roca, un caminet estret entre dues parets de pedra. Al fons s'obria una esquerra a la roca. Van entrar-hi. A dins l'espai adquiria les proporcions d'una cel·la monàstica. Les parets estaven fetes d'una roca rugosa, de color plom. Sentien el vent xiulant amb uns renills d'ase. A dins hi feia més fred que a fora.

En Cassian va fer un gest amb la mà, abastant aquell espai diminut com si fos un imperi:

—Et duré un pic i una pala perquè ho eixamplis —va dir—. *T'i seràs fôrça ben, en la tià cauna.*

Cauna volia dir cova.

En Ric-Ric va mirar al seu voltant. Era difícil saber què pensava. Només va fer una objecció:

—¿I no em podries dur un sofà, també, *compañero*?

En Cassian es va fer un fart de riure. Va deixar-lo allà, i com que va tornar tot sol els muscats van pensar que en Ric-Ric havia deixat d'existir, gola avall.

—No l'he engolat —va dir en Cassian—, no era un confident.

Li van preguntar com podia estar-ne tan segur.

—Perquè la policia no enviaria mai un espia sense ni un ral a la butxaca —I va afegir:— A partir d'ara serà el criat de la casa.

Tots els muscats van entendre el que allò significava. La vall es regia pels *ostals*. En aquella vall la gent no tenia cases; eren les cases les que tenien gent. A un individu no se li preguntava mai de quina família era, sinó a quin *ostal* pertanyia. Les cases poderoses tenien un criat. I els criats d'aquella vall estaven particularment adscrits i sotmesos als amos dels *ostals*. Les feines més rudes i penoses eren per a ells. A canvi cobraven un sou, per minso que fos, se'ls cedia una habitació amb un llit i un orinal i, de fet, tot i aquella vida submissa, eren un més de la família.

Però la muntanya degradava tot allò que regia a la vall. Com més amunt vivien, més es difuminava i corrompia la llei dels homes. I quan en Cassian va anunciar que en Ric-Ric seria el criat de l'*ostal*, el que volia dir era que se li atribuirien totes les obligacions d'un criat, però no els drets: viuria fora del sostre i no seria de la família, perquè els moscats no eren una família, eren una altra cosa. Els muscats van assentir, satisfets, perquè sempre havien pensat que en Cassian anava curt de servei. I van dir allò que qualsevol home de la vall hauria dit d'un criat: «Si fuig, te'l tornarem.»

En Cassian va ajudar-lo a habilitar aquella cripta natural, la *cauna*. En Ric-Ric va eixamplar-ne l'entrada i l'interior i va construir una porta que semblava la barca d'un naufrag. Fins i tot podia tancar-la amb una balda de corral, grossa i rovellada. La porta s'obria amb un llarg gemec de les frontisses, com de ratolí trepitjat, i donava a una cova

de cinc passes de fons per sis d'ample. Hi tenia un matalàs rònec, farcit de palla. Al costat, una estufa de ferro molt atrotinada. El fum es canalitzava per un llarg tub en forma de colze. En resum, s'havia construït un habitatge troglodita.

En Ric-Ric, però, només trepitjava la *cauna* als vespres. El dia el passava a l'*ostal*, sotmès a un règim laboral extenuant. Li tocaven les feines més dures i ingrates: esgarrinxar-se les mans tallant llenya, alimentar conills engabiats, proveir la casa d'aigua neta del torrent més proper deixant-se els dits glaçats a les nanses de les galledes, fregar el pis amb una escombra de bruc... També feia de cambrer: havia de servir beguda, pa, formatge, cigrons i cansalada als muscats, que el tractaven segons la idea que a la vall es tenia de la paraula *criat*: el cridaven amb un llarg xiulet, com si fos un gos, i quan el tenien a la vora feien servir la seva camisa de tovalló.

Com a guardiana de l'*ostal* hi havia una oca horrible, vella i cridanera, i més calba que en Cassian. Aquella oca tenia una petita història. Pel que en Ric-Ric va poder saber, al principi hi havia sis oques. Les altres cinc van decidir que aquella seria la de rang inferior, així que van adquirir el costum de picotejar-li el cap. Vet aquí la calvície. Cada cop que s'ajupia per menjar-se un cuc o un gra, les oques del voltant la castigaven amb el bec. Per robar-li el cuc o el gra i per recordar-li que era l'última de les oques. Al final, a la part superior del cap, la pobra bèstia ja no hi tenia ni pèl ni pell, només l'os al descobert, blanc i rodó com una bola de billar, i envoltat d'una crosta de sang resseca.

La paradoxa va ser que aquella oca va salvar la vida gràcies a la seva desgràcia. Cada vegada que en Cassian necessitava carn per a l'olla i llard per al rebost, la seva destrat escollia l'oca més llustrosa i grassa. I quan només li va quedar l'oca calba va decidir indultar-la, perquè les seves carns ja eren massa eixutes per cuinar-les i perquè bordava tan fort, tan indignada, que feia de guardiana amb més zel que qualsevol gos. La qüestió era que l'Oca Calba es va quedar sense enemigues, solitària però triomfant. Caminava per dins i per fora de l'edifici com si fos la reina dels Pirineus: balancejava un cos arrodonit, el cap ben

dret, el coll llarg com un periscopi, la mirada presumptuosa. Odiava en Ric-Ric, potser perquè en aquell home tan sotmès a en Cassian com una bestiola de corral hi veia un símil de les seves antigues congèneres. Sempre el perseguia i pinçava amb el bec, just rere els genolls.

Però el pitjor eren els estris que en Ric-Ric havia de manipular cada dia, la sensació que mil homes els havien fet servir abans que ell. Tot el que tocaven els seus dits era vell, desgastat. Els mànecs de martells i destrals eren fustes centenàries; les dents de les serres eren romes i planes, gairebé com queixals. Potser era així perquè qualsevol objecte que arribés fins a aquelles alçades havia de fer un trajecte llarg, tortuós i esporàdic, i l'escassedat dels subministraments obligava a apedaçar, a reconstruir. Tot l'*ostal* podia a una insana barreja de suor resclosida, tabac, *vincaud* ranci i, sobretot, espart florit. Una olor d'estable humà. Hi havia teranyines a totes les bigues i a tots els angles, grans com veles triangulars, brutes de sutge. L'aire vetust i decrepit de la casa s'encomanava a la natura circumdant. Al voltant de l'edifici s'estenia una herba sempre groga, sempre malalta i cansada de viure. L'única excepció en aquell paisatge trist i decaigut eren els bolets. Uns bolets de mida gegant que omplien el paisatge i a qui ningú dedicava més atenció o interès que a l'herba.

Aquells bolets.

Els muscats hi estaven tan acostumats que els seus ulls els passaven pel damunt sense veure'ls. Però en Ric-Ric era un home de ciutat, no havia vist mai uns bolets d'unes dimensions tan extraordinàries. Cada matí, quan feia el curt trajecte entre l'*ostal* i la *cauna*, en veia a dotzenes, de fongs descomunals. Els més petits tenien la mida d'un tamboret i s'hi podia asseure, mentre que els alts li arribaven al pit. Bolets gegants, de color rovell, de color alga, o de mil tons ocres. El tronc era un cilindre perfecte, sa i robust, que creixia recte i ferm. La mida dels caps, esfèrics, era molt variada. Alguns eren grans com rodes de carro. Els bolets apareixien aquí i allà, escampats sense ordre. No preferien un terreny a un altre. Aquí n'hi ha un, més enllà un parell, i al fons, en aquell clap d'arbres, una dotzena llarga, agrupats, exhibint una arrogància immòbil.

Pel que feia al seu règim laboral, en Ric-Ric va afartar-se'n ben aviat. Un dia estava ajupit, fregant el terra, quan l'Oca Calba se li va plantar just al davant, obrint les ales i deixant caure tifes líquides. «Cra, cra, cra!», va clacar. Allò el va indignar.

—*Compañero!* —va fer, dirigint-se a en Cassian—. No siguis còmplice del capitalisme explotador. En el fons tu també ets una víctima, perquè ho ignores tot de l'Ideal. Deixa'm que t'expliqui els principis de l'anarquisme internacionalista.

I en Ric-Ric es va lliurar a una abrupta dissertació. Va descriure una futura Arcàdia feliç on s'haurien abolit totes les jerarquies, on l'Home Nou hauria superat els conflictes i gaudiria d'una Nova Era llibertària. En Cassian se l'escoltava amb la boca oberta, tan oberta que el cigarret li quedava penjant del llavi inferior. Va deixar que en Ric-Ric s'expliqués, i després li va dir amb un to amistós i commogut:

—Quanta raó tens, Ric-Ric. Aquí, perdut entre muntanyes incul-tes, tenia barrat l'accés a tan nobles utopies. M'has obert els ulls. Encara més: les teves paraules són una autèntica revelació. Apropa't, amic meu, que et vull abraçar fraternalment.

Quan el va tenir a la vora, en Cassian li va clavar dues bufetades, una a cada galta. Dues bufetades sonores, com si algú furiós cope-gés una estora xopa contra una paret.

En Ric-Ric! Aquell idiota aspirava a fer del món un lloc on ningú manés sobre ningú. I l'hi explicava a ell! A ell! El descendent de Filomè, que estava dedicant la seva vida a buscar la font del Poder.

—A les tavernes de Barcelona potser entabanaves algú, amb aquesta xerrameca barata —va dir en Cassian—. A mi no. Si en lloc de pretendre alliberar la humanitat sencera pensessis a alliberar un individu concret, tu mateix, ara no estaries de genolls.

En Ric-Ric va protestar i en Cassian va deixar el Lefauchaux sobre el taulell amb un cop sec.

—T'ho demostraré. Tot el que has de fer és disparar-me. I ja no seràs un criat, sinó l'amo de l'*ostal*.

Amb un gest brusc en Cassian li va agafar el canell, va obligar en

Ric-Ric a empunyar la culata i va posar-se el canó del revòlver sobre el pit.

—No pateixis pels muscats. No et faran res, admiren els homes indòmits i resoluts. Vinga.

Però en Ric-Ric va enretirar la mà i amb veu tremolosa va al·legar que allò seria un crim pel capital, no contra el capital. En Cassian va interrompre'l amb menyspreu i li va dirigir les següents paraules:

—¿Ho veus? Tu no tens aquestes idees perquè estàs oprimít: estàs oprimít perquè tens aquestes idees.

La llegenda de Filomè deia que el Poder s'amagava a la cova més alta, al fons de la qual hi havia una llavor.

Tot i que era la tardor i encara no feia un fred viu, a la *cauna* d'en Ric-Ric no s'hi estava mai prou calent. A les nits l'estufa cremava troncs i més troncs com si fos una locomotora. Però la roca estava impregnada d'una humitat rànica i obstinada. A més, cada cinc o sis nits rebia una visita.

De vegades, a l'hora més fosca, el despertava una presència torbadora: en Cassian, sostenint un quinqué, amorrat a la paret interior de la cova. Buscava alguna cosa amb aquella actitud solitària dels fantasmes. El llum d'oli feia que en Ric-Ric parpellegés, tapant-se la cara amb una mà, els ulls ofesos. Incorporava mig cos del matalàs i aleshores, entre les tenebres i les pampallugues de la llum del quinqué, en Cassian el mirava com si l'intrús fos ell:

—¿Has trobat quicòm? —li preguntava—. Les llavors, unes llavors petites. ¿Les has trobat?

Amb un dit en Cassian assenyalava el centre de la paret. I amb una veu sense sentiments li ordenava:

—Pica. Aquí. Surt del llit i excava una mica més, gandul del dimoni.